

BRNĚNSKÉ STOPY

část I.

PŘÍBĚH ZTRACENÉHO HŘIŠTĚ

Stopy počátků brněnského golfu jsou dnes k nalezení ledaskde – jen ne v Brně. Na titulní fotografii je zachycena podvečerní golfová idyla na ztraceném hřišti na královopolském vojenském cvičišti. Když se zde fotografovala skupina zakladatelů při legendárním „Zahajovacím odpalu“ 8. května 1932, nikdo z přítomných ještě netušil, že ten den bude jednou slaven jako státní svátek...

Jedním z aktérů byl Jaroslav Bouček, autor rukopisu *Začátky a vývoj organizovaného golfu v Brně do r. 1947*, jehož digitalizovanou redici premiérově předkládáme čtenářům ForGolfu v rámci této brněnské minisérie. Průkopníky jihomoravského golfu byste svého času bývali mohli zastihnout v Piešťanech, Mariánkách či Karlových Varech. Golf Club

Brno, patří k našim nejstarším, byl založen právě před 80 lety, v r. 1936, a jako sedmý v pořadí byl vzápětí přijat do Československého golfového svazu. Přestože jeho členové hrávali v celostátním měřítku vždy důstojnou roli, dlouhodobě trpěli jedním podstatným hendikepem: nikdy – až do nedávné doby – neměli stále vlastní hřiště. Jejich úsilí logicky přetrhla světová válka.

Brněnskou historii jsme tedy jejím prostřednictvím rozdělili do dvou částí. První, kterou dnes přinášíme, by se dala označit za Příběh ztraceného hřiště, které (podobně jako „Old Course“ v pražském Motole) muselo ustoupit bytové výstavbě Sídliště Lesná... Navazující díl bude pojednávat o svrateckém exilu, do něhož se brněnští golfisté uchýlili po válce.

První hole made in ČSR

V povědomí naší golfové veřejnosti jsou Brněnští zapsáni hned několika neopakovatelně originálními epizodami – k těm nejpopulárnějším patří vlastní výroba golfových holí ve Zbrojovce a sestavení našeho prvního indoorového simulátoru. Mladí inženýři z okruhu Spolku absolventů brněnské techniky se na rozdíl od pražských podnikatelů,

bankéřů a advokátů nevěnovali ani tak otázkám stanov a pravidel či golfové diplomacie jako spíš otázkám praktickým. O. Mikš ve svých pamětech popisuje, jak podle originálů „nechali zhotovit ... přesné formy a do nich ze speciální oceli odlít malou sérii 12 odlitků. Násady byly zhotoveny z finské břízy z odřezků získaných při výrobě lyží u fy Slonek v Novém Městě na Moravě,

kteřé byly opracovány a nasazeny v dílnách na technice. Tamtéž byly zhotoveny patky a násady dřevěných holí. Tak vznikly poměrně malým nákladem pravděpodobně první – a dosud snad

svrateckém PMB – Poháru zakladatelů. Redakci FG je laskavě zapůjčil k obrazové reprodukci – nikoli však na moc dlouho, protože putter občas ještě stále používá ke hře...

Na rozdíl od holí, které alespoň v několika exemplářích přežily, nad mechanickým simulátorem první generace logicky brzy zvítězily nejrůznější optické a elektronické systémy. Přesto je – ke cti a chvále konstruktérů – třeba poznamenat, že již tento „dědeček simulátor“ z r. 1940, umístěný ve sklepech jednoho z domů

J. Bouček: ZAČÁTKY A VÝVOJ ORGANIZOVANÉHO GOLFU V BRNĚ DO R. 1947

(Ukázky z digitální reedice archívního rukopisu z r. 1980 – celek opatřený historickými poznámkami je volně ke stažení na www.golfarch.cz.)

Ve druhé polovině dvacátých let vznikl z iniciativy několika mladých inženýrů, absolventů České vysoké školy technické v Brně, tenisový kroužek, který si před budovou techniky ve Veveří ulici vybudoval vlastními silami tenisové hřiště. Skupina si počínala velmi aktivně, střetávala se pravidelně s tenisovými kroužky ostatních brněnských vysokých škol a zajížděla k propagačním tenisovým utkáním do mnoha moravských měst, kde se příjezd tenistů z Brna stával zpravidla pozoruhodnou společenskou událostí. V Brně pořádala skupina společenské večírky s programem, jež si členové sami sestavovali a v němž též vystupovali. Po strážce spolkové se skupina přidružila ke Spolku absolventů brněnské techniky, v němž vytvořila samostatný tenisový oddíl. Začátkem května 1932 přišel předseda oddílu Ing. Zdeněk Píkrýl s myšlenkou rozšířit jeho činnost o další sport – golf... Hole, se kterými se v Brně začalo hrát, měly ještě dřevěné násady. O jejich starobylosti svědčily i názvy na nich – driver, spoon, cleek, mashie, niblick a putter. S jednou sadou holí nebylo ovšem možno zahájit kolektivní pěstování golfu. Proto podnikaví brněnští inženýři Píkrýl, Mikš a Bouček pomysleli na svépomocnou výrobu holí podle získaných vzorů...

Golf se začal trénovat a pravidelně hrát na bývalém vojenském cvičišti v Brně-Králově Poli... Na samém okraji cvičiště se nacházela nouzová kolonie domků zvaná Šanghaj. Z šanghajské mládeže se rekrutovali první caddies brněnských golfistů. Hrávalo se pravidel-

Cleek & Putter značka „P-M-B“ (foto autor)

jediné – golfové hole v Československu, vyrobené sériově...“ Několik funkčních holí z dvanácti vyrobených sad s tříkruhovým logem s vepsanými iniciálami P-M-B (příjmení výrobců Píkrýl, Mikš, Bouček) existuje dodnes. Ing. Ivo Pavlík je po svém dědečkovi O. Mikšovi uchovává a pravidelně vystavuje při tradičním

architekta Dvořáka, zahrnoval důmyslný systém terčů a sadu pomůcek pro měření délek ran a jejich odchylek od ideálního směru. Iluzi hřiště měly dotvářet překážky (stromy) i promítání fotozáběrů z klánovické jamky č. 6, sloužící coby celuloidový filmový kolorit. Když později za války Golfový kroužek Třemšín opouštěl své leletické působiště, daroval GCB cvičný automat Spotlight Golf.

Promo-akce zakladatelů, 1932 (foto archiv Z. Píkrýla)

ně v sobotu odpoledne a v neděli dopoledne. S brněnskou posádkovou správou byla sjednána dohoda o používání cvičiště za minimální uznávací poplatek... Hráči brzy poznali, že se s takovou nikdy nezmocní umění golfu, a proto se vypravila skupina pěti hráčů koncem jara 1933 do Piešťan, aby se seznámila s řádným hřištěm a způsobem hry. Podrobili se tam tréninku u tamního trenéra Jana Wolfa. Návštěvy Piešťan a spolupráce s trenérem Wolfem se pak staly páteří rozvoje golfového sportu v Brně. Na vojenském cvičišti bylo postupně zbudováno šest improvizovaných drah s odrazišti a pískovými greeny. Hrávalo se ještě podle pravidla „stylemie“...

Na začátek r. 1935 připravil oddíl velkou propagační akci golfu v Brně. Byl vydán propagační leták navržený architektem Františkem Kalivodou a 30. dubna uspořádán večer golfu v Zrcadlovém sále hotelu Passage. Pozvánka vybízela ke zhlédnutí ukázek hry na cvičišti při příležitosti zahájení sezony 4. května 1935. Výsledek akce byl dobrý, k brněnským golfistům přistoupili MUDr. Gustav Mach s chotí Olgou, MUDr. Vladimír Novák s chotí MUDr. Jarmilou Novákovou, Ing. arch. Antonín Dvořák s chotí Marianou, Ing. Karel Tachovský a student gymnázia Axel Steiner. V témže roce zavítal jednoho dne na brněnská hřiště Američan Ross Thompson, starý přítel čsl. golfu, který se pak při každém následujícím pobytu v ČSR neopomenul setkat se svými brněnskými přáteli. Tak poznali Brňané, co to je vrcholový golf té doby... Rok 1936 se stal rokem přípravy založení samostatného Golf Clubu Brno. Ustavující valná hromada se konala po ukončení sezony 19. 10. 1936. Do klubu se přihlásila řada představitelů českého společenského života, univerzitní profesori, lékaři, právníci, inženýři v počtu asi 25 osob. Dále též někteří brněnští průmyslníci židovského původu hlásící se tehdy k německému Brnu, a to asi 15 osob. Přesný seznam se nedochoval. Písemnosti klubu byly zničeny za náletů na Brno. Zvrat v členské základně přiměl část členů golfového oddílu

sekretář: Ing. dr. techn. Jaroslav Bouček • brno, veveří 95 • telefon 17790

Tímto strojem byl první simulátor nahrazen. Brněnská tradice indoorového golfu pak žila ještě populární „Zimní školou“, kterou klub provozoval v jednom z pavilonů na Výstavišti pod vedením piešťanského trenéra Wolfa.

Brněnská legenda

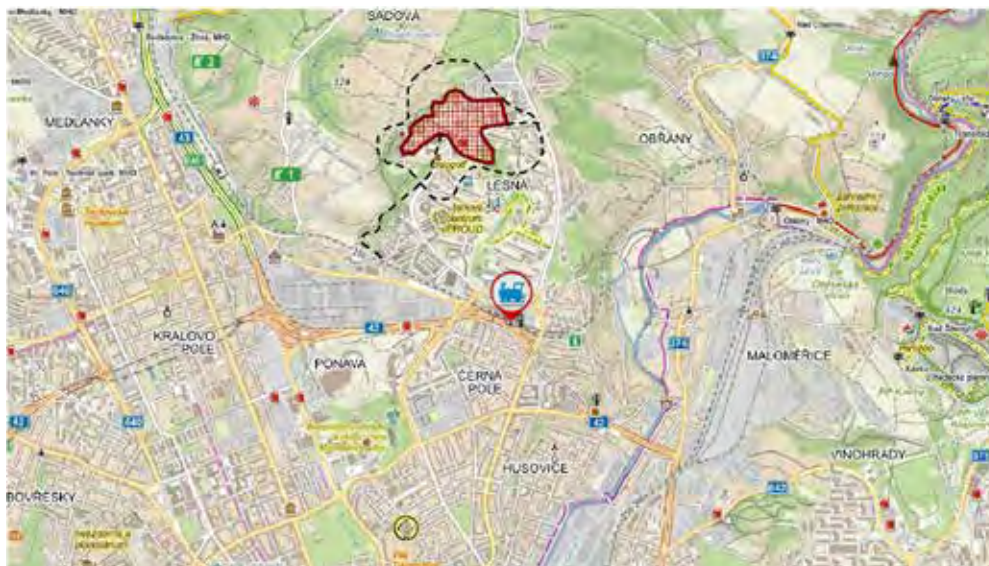
Posledně jmenovaný z producentů holí – Jaroslav Bouček – byl u samých počátků brněnského golfu, které se váží k jedné z nově objevených sportovních aktivit tenisového kroužku Spolku absolventů brněnské techniky. Předseda oddílu

Zdeněk Přikryl z jedné ze služebních cest do Prahy přivezl od Lüftnera půlsadu starších golfových holí v plátěném bagu, několik míčků a příručku golfové hry. Následující vývoj by pozorní čtenáři rubriky Revisited již mohli s úspěchem předpovědět, protože na vlas přesně odpovídá tomu, co znají z počátků ostatních golfových klubů. Avšak scéna, v níž Z. Přikryl a po něm jeho kolegové odpalují dne 8. 5. 1932 na královopolském vojenském cvičišti první rány, přičemž jim u nohou leží učebnice golfové hry otevřená na příslušné stránce, se stala brněn-

skou legendou, natrvalo zapsanou do historie československého golfu. Na rozdíl od mnoha jiných žijících legend byla tato akce zdokumentována reportážním způsobem, jak je zřejmé z přiložených fotografií. Do formálního ustavení GCB v r. 1936 scházely přitom ještě celé čtyři roky. Čerstvý docent J. Bouček se pak stal jeho prvním jednatelem a později i historikem klubu, zaznamenávším jeho vývoj mezi léty 1932–1947. Pomineme-li optimistické období přípravy založení klubu a bezprostředně navazující léta, byly všechny další etapy poznamenány existenč-

Trofej pro vítěze Fousome 1934 (manželé Z. & D. Přikrylovi)

Průmět do současné mapové situace (fotomontáž autora)

ní nejistotou, dusnou válečnou atmosférou či problematickou poválečnou obnovou, která vyústila do svrateckého exodu, o kterém bude pojednáno ve II. dílu této série.

Regulérní hřiště jim nebylo souzeno

Vraťme se ke ztracenému hřišti na královopolském execíraku, kde celá historie začala. „Byl to tehdy nehostinný úhor náhorní pláni

ny protkané hlubokými roklami, porostlý četnými ostnatými keři. Později jsme si tam vybudovali i písčité green s jamkou. Tam jsme cvičili vždy v sobotu odpoledne a v neděli ...“ referoval s odstupem O. Mikš. „... Písčité terén se sporadickým travním porostem nám příliš nevyhovoval, a tak jsme na jaře a na podzim trénovali v krásném prostředí Kamenného Vrchu s malebným výhledem na blízké brněn-

ské Výstaviště a na město v pozadí.“ O sportovně-technických parametrech šesti postupně vybudovaných provizorních jamek, které musely později ustoupit dnešnímu Sídlišti Lesná, nevíme prakticky nic. Přesné umístění „Golf Links“, jak bylo hřiště honosně označeno, známe jen díky dochovanému červenému plánu. Hranice i přístupové cesty jsme se pokusili promítnout do současné mapy.

Společnost u vstupu do klubu, 1935 (archiv O. Mikše)

Spolku absolventů techniky, že se distancovali od další součinnosti s novým klubem a pěstovali svou zálibu v golfu mimo rámec GCB. První předsednictvo GCB mělo toto složení: předseda prof. MUDr. Vladimír Novák, místopředseda Fridrich Rohrer, jednatel doc. Ing. Jaroslav Bouček, hospodář Herbert Gottlieb, kapitán MUDr. Gustav Mach. Členové výboru Ing. arch. Antonín Dvořák, JUDr. Alois Pražák, fed. Sigfried Blumenthal...

Po sportovní stránce se v letech 1937–1938 rozvinula bohatá sportovní činnost... Byly uspořádány četné skupinové zájezdy do Piešťan s účastí na tamějších golfových turnajích. Po otevření pražského hřiště v Klánovicích došlo i k sportovním stykům s GC Praha. Trenér Wolf byl pravidelně zván v době mimo lázeňskou sezonu do Brna a vedl též zimní golfovou školu, uspořádanou v jednom z výstavních pavilonů brněnského Výstaviště. Při jednom ze svých pobytů pomohl trenér Wolf přestavět brněnské provizorium na devět jamek a určit správné bogey hřiště... Konec roku 1938 byl poznamenán „Mnichovem“, pak přišla okupace Československa a druhá světová válka...

Vojenské cvičiště zaplavily hordy SA a okupační vojsko. Spojení s Piešťany bylo přerušeno. Zbylá skupina českých golfistů zůstala odkázána na pohostinství pražského golfového klubu v Klánovicích... Aby bylo možno alespoň cvičit golfové údeřry, zařídil Ing. Dvořák v jednom ze svých domů ve sklepních místnostech pokojový golf... Zde se scházeli zpočátku pravidelně, ale později, po r. 1940, už jen sporadicky zbylí členové brněnského klubu. Zde se též pokračovalo v náborech nových hráčů, takže v říjnu 1945, po osvobození Rudou armádou, měl klub už zase 38 členů. Na jaře r. 1945 byl golf v Brně oživen na dobu dvou let. Zbylí členové klubu přešli do Sokola Brno I, kde vytvořili golfovou oddíl. Na něj byl též převeden majetek GCB. Manželé Machovi, Nováková, Dvořáková a prof. Bouček zůstali golfu věrni i po zániku golfového oddílu Sokola Brno I. Od r. 1947 zajížděli na nově zřízené golfové hřiště ve Svatce.

Prof. Ing. Dr. Zdeněk PŘIKRYL, Dr.h.c.

(*23. 7. 1903 v Chudobíně – +16. 2. 1978 v Praze)

Po absolvování brněnské reálky v Antonínské ulici studoval na Vysoké škole technické obor strojní a elektrotechnické inženýrství. Po ukončení v r. 1923 vstoupil do služeb Československé Zbrojovky. S manželkou Drahomírou se oženil v r. 1933. Po svatbě s přáteli ustavil a předsedal společnosti TOSKA, organizující společenské a sportovní aktivity – závodil na čtyřveslici, hrál tenis za Techniku, ve Zbrojovce založil tenisový odbor SK Židenice, lyžoval, bruslil

a pěstoval turistiku. Byl to on, kdo do Brna přivezl první hole a odpálil první drive...

Ve Zbrojovce postupně zodpovídal za výrobu kuličkových ložisek, vah, jízdních kol a psacích strojů (tzv. mírovou výrobu ve Vaňkovce), později za výrobu obráběcích strojů. Za války vedl nový závod v Kuřimi. Po válce byl povolán do Prahy, aby pomohl organizovat Spojené továrny na obráběcí stroje. Jako náměstek ředitele se tam v r. 1947 s rodinou přestěhoval.

Po dvou letech vyhrál konkurz na ČVUT, záhy obhájil doktorát a byl jmenován docentem a vedoucím katedry technologie obrábění na Strojní fakultě. Řádným profesorem zde byl od r. 1954, později zastával i funkce děkana FSt a prorektora ČVUT. V Praze se plně věnoval pedagogické činnosti a prakticky již nespotoval. Do pozdního věku pracoval na řadě vědeckovýzkumných úkolů.

Na jednom místě Boučkova textu se píše, že (zřejmě v r. 1938): „Při jednom ze svých pobytů pomohl trenér Wolf přestavět brněnské provizorium na devět jamek a určit správné bogey hřiště.“ Ani o tomto znormování ovšem nemáme podrobnější informace. S jistotou tak lze říci pouze to, že postupně vyšly naprázdno snahy klubu o získání vhodných pozemků a výstavbu nejen na Kamenném Vrchu, ale i na vršku Strážná v Lelekovicích u Brna

či nouzová varianta z předválečné atmosféry r. 1938 vybudovat hřiště v části obory na Brněnské přehradě. U všech nápadů byl sekretář GCP a náš první golfový architekt Ing. J. Charvát – vždy ochoten pomoci radou a později též čerstvě nabytými klánovickými zkušenostmi. Žádný ze záměrů však nedospěl ani do projektové, natož pak do realizační fáze. Brněnským golfistům zkrátka regulérní „dospělé“ hřiště zatím nebylo souzeno...

Styk s nimi je obtížnější

Co předcházelo ustavení GCP a co následovalo bezprostředně po něm, před válkou a během ní – to vše včetně popisu největších sportovních úspěchů členů GCB na turnajích a při meziklubových utkáních doporučujeme přečíst si přímo „u pramenů“. Ze znalosti dalších archivních podkladů k tomu lze dodat, že J. Bouček patřil po celou tu dobu k nejužšímu aktivu brněnských funkcionářů, reprezentujících svůj klub nejen sportovně, ale i společensky – včetně odpovědnosti za vymezené – zpravidla ekonomické – agendy Golfového svazu ČSR, resp. Českomoravského svazu, jak byl za okupace veden, a poté zase přejmenován. Svých povinností se nezahlavil ani v těžkých válečných časech, ani v období poválečné obnovy golfového života v I.

1945–1947, na němž se aktivně podílel až do hořkých konců. „Progressivním“ pražským ústředím, vedeným A. Štikou a K. Hynkem, byli Brněňští odsouváni na druhou kolej – formálně z důvodů odlehlosti od centra – prakticky již od konce války. Do ostrých únorových bojů o golfové nástupnictví (čti: zápasů o majetek) po GCP nebyli preventivně raději ani přizváni. Již v srpnu 1945 napsal A. Štika tehdejšímu místopředsedovi golfového svazu Z. F. Klanovi k otázce výběru budoucího předsedy: „...neříkám, že by některý z p. brněnských nepracoval, ale styk s nimi je přece jen obtížnější.“ Ten, kdo si přečte jejich životopisy, musí být fascinován „civilní“ profesionalitou a ohromným záběrem i neutuchajícím nasazením zakladatelského trojlístku. Sama skutečnost, že při svém odborném

Ing. Otakar MIKŠ

(*24. 11. 1905 v Sarajevu – +29. 1. 1994 v Praze)

V r. 1929 získal titul stavebního inženýra na technice. Při studiu praktikoval jako technik stavebního úřadu, dílčí stavbyvedoucí na stavbě pavilonu A brněnského Výstavě jako asistent prof. Veletovského v Ústavu železničního stavitelství České vysoké školy technické v Brně.

Od roku 1931 po 40 let věnoval své odborné schopnosti železnici. Prošel mnoha pracovišti státních drah: Vyškov, Veselí nad Mor., Jihlava, Žďár n. Sáz. a Brno, kde řídil

práce na „nové Tišnovce“. Byl vrchním technickým komisařem a hlavním konstruktérem stavební správy, po válce na ředitelství v Olomouci. Po roce 1948 přestal být pro své politické názory pro dráhy „perspektivním“.

Pracoval v Železničním stavitelství jako vedoucí kontroly, později v Ústavu vývoje a racionalizace železničního stavitelství. V letech 1960–1972 učil na katedře dopravních staveb na Stavební fakultě VUT Brno předmět provádění staveb. Po prověrkách za normalizace byl pro své politické postoje „opět“ shledán nežádoucím. Už jako důchodce nastoupil na 10 let do Ústavu racionalizace ve stavebnictví. Je autorem několika patentů v oboru kolejové dopravy a řady studií, mj. i nerealizovaných řešení tramvajové dopravy brněnského přednádraží a Konečného náměstí.

Se starším bratrem (Ing. Dr. Jaroslavem Mikšem, [1904–1960]) a kamarády Z. Prikrylem a J. Boučkem položili základy brněnského golfu. Ve 32 letech se oženil. S manželkou Zdenkou vychovali syna a dceru – matku svrateckého pokračovatele golfové tradice Iva Pavlíka.

Cleek & Putter značky „P-M-B“ (foto autor)

Brněnští na turnaji v Klánovicích, 1940 – zleva J. Bouček, sekretář GCP J. Charvát, A. Dvořák a M. Dvořák (archiv P. Sedláka)

vytížení byli schopni věnovat golfu tolik úsilí, kolik mu věnovali, je téměř neuvěřitelná a nanejvýš obdivuhodná. Při přípravě publikace Československá golfová hřiště (GCP & Golfarch.cz, Praha 2013) jsme s P. Sedlákem opakovaně řešili dilema, jak spravedlivě naložit s odkazem brněnského golfu či spíše významné role jeho protagonistů. Protože jsme však přece jen primárně psali o hřištích – ne o klubech – rozhodli jsme se provizorní golfově cvičiště na Králově Poli, o němž nevěděli prakticky nic už ani sami Brňané, prominout. Svatka byla, ať se to vezme z jakékoli stránky, dílem A. Chocholáče, potažmo Golf Clubu umělců – 17, jehož tradici

se Brněnským podařilo koncem šedesátých let oživit 100 km od domova. Hřiště na Auto-motodromu, které bylo otevřeno sice krátce, ale přece jen až po převratu, jsme započítat ani nemohli... A tak, ačkoli jsme počet hřišť na československém území do r. 1989 nezaokrouhlili na 20, jak se lákavě nabízelo, přece v nás zůstal pocit jisté nedokončenosti. Díky pomoci, které se nám s odstupem dostalo od svrateckých kolegů, můžeme tímto článkem svůj pomyslný dluh alespoň částečně splatit a chybějící kaménky do golfové mozaiky doplnit.

V příštím čísle: Brněnské stopy – II/GCB ve svrateckém exilu

Prof. Ing. Dr. Jaroslav BOUČEK

(*8. 3. 1903 ve Vídni – +2. 7. 1985 v Praze)

V r. 1926 absolvoval obor strojí a elektrotechnické inženýrství na Elektrotechnické fakultě Vysoké školy technické v Brně. Zde byl asistentem prof. V. Nováka, obhájil doktorát a v r. 1935 byl jmenován docentem. Vydal knihu Praktická fotografie a vedl senzitometrickou laboratoř. Otázky přesného exponování fotografického materiálu se staly jeho celoživotním zájmem.

Přednášel o fotografii historických dokumentů, inicioval vznik oboru umělecká a reklamní fotografie. V r. 1933 založil Čs. společnost pro vědeckou kinematografii. Spolupracoval s reklamním oddělením Baťových závodů ve Zlíně a stal se jejich odborným poradcem. Po uzavření vysokých škol pracoval na Veřejné škole uměleckých řemesel, později přešel do Českomoravské společnosti pro úzký film ve Zlíně, kam se přestěhoval a zůstal tam až do konce války.

Na VUT Brno se vrátil na podzim r. 1945, v období let 1949–1951 jako profesor. V únoru 1948 se oženil a s manželkou Zdenkou měli tři syny. Bydleli v Uherském Hradišti, v Brně a od r. 1954 v Praze.

Již ve zlínských ateliérech se podílel na tvorbě plánů poválečné reorganizace naší kinematografie a na přípravách založení filmové vysoké školy – společně s A. M. Brousillem, E. Klosem a K. Plickou. Po zřízení FAMU v Praze zastával funkci vedoucího katedry filmové a televizní techniky a v letech 1954–1958 byl děkanem.

Po odchodu do důchodu působil ve Výzkumném ústavu zvukové, obrazové a reprodukční techniky, kde zdokonaloval senzitometrickou techniku a získal řadu patentů. V r. 1963 byl jmenován čestným členem Mezinárodní asociace filmových techniků, členem Ústavu reprografických technik v Londýně, Společnosti amerických filmových a televizních inženýrů a řady dalších.

INZERCE

ZAHRAJ SI NA

Retail Golf® Cup 2016

10. 6. - Golf Park Plzeň

Výhry ve výši ~ 750.000,- Kč

130 TOP manažerů z FMCG a retailu

Všechny flighty na GOLF-CARtech

Testovací jízdy s luxusními vozy

Nejllepší a nejprofesionálnější akce v ČR

